Especial Ano Castelao (IX). O recoÃ±ecemento simbÃ³lico e a â Galicia Universalâ

Description

Que pensas da iniciativa para o recoÃ±ecemento de Castelao como presidente de Galicia?

Como recoÃ±ecemento simbÃ³lico, serÃa positivo. O que pasa Ã© que nestas cousas hai que ter coidado de non **reescribir a historia**. Lamentablemente, Castelao non chegou a ser o presidente de Galicia. Por tanto, un recoÃ±ecemento deste tipo terÃa un carÃ¡cter puramente simbÃ³lico e, como tal, parÃ©ceme positivo, pero sempre que teÃ±amos claro que, historicamente, non o foi. Iso tamÃ©n nos convida a pensar por que non foi. A historia ten lecciÃ³ns que temos que aprender. Por mÃ¡is que retroactivamente poidamos intentar reparar as desfeitas histÃ³ricas dunha maneira simbÃ³lica, tamÃ©n Ã© importante que a coÃ±ezamos tal como foi, porque as lecciÃ³ns que se tiran dela son importantes, e as lecciÃ³ns temos que tiralas da historia fÃ¡ctica real que aconteceu.

Castelao foi, evidentemente, a figura da naciÃ³n do sÃ©culo XX para adiante, o pai da autonomÃa galega e o pai do autogoberno galego. Non creo que se teÃ±a ningunha dÃºbida diso. Foi o golpe de Estado fascista, a ditadura franquista, o que o condenou ao exilio, o que esmagou o galeguismo e esmagou a democracia, e tamÃ©n cortou toda esperanza de aplicaciÃ³n a autonomÃa galega, polÃticamente gaÃ±ada en 1936, que para Castelao constituÃa o punto de inicio dun camiÃ±o cara ao autogoberno.

Castelao estaba destinado a ser o presidente de Galicia, da autonomÃa galega, grazas Ã¡ proxecciÃ³n que tiÃ±a a sÃºa figura, como demostra o feito de que nas eleccIÃ³ns xerais no ano 36 foi o deputado que tivo a maior votaciÃ³n en Galicia. Isto Ã© bastante indicativo das sÃºas enormes posibilidades para ser presidente da autonomÃa galega. Polo tanto, ten sentido o recoÃ±ecemento simbÃ³lico, pero tamÃ©n ten sentido saber que realmente non foi presidente de Galicia por unhas determinadas circunstancias.

Como valoras ou que expectativas tes para o â??Ano Castelaoâ?• por parte da Xunta de Galicia en 2025?

Como sempre que se fai este tipo de conmemoraciÃ³ns, representan unha boa ocasiÃ³n para impulsar os traballos sobre o maior coÃ±ecemento da sÃºa presonalidade, que Ã© moi polifacÃ©tica, e para unha maior difusiÃ³n do seu pensamento, da sÃºa figura e da sÃºa obra.

Neste caso, terÃa sido mellor se estes traballos se programasen con mÃ¡is antelaciÃ³n. Estou recordando, por exemplo, que, cando no ano 2000 celebramos o seu cincuenta cabodano, fixemos un traballo perdurable, que realmente quedou feito para o futuro: a publicaciÃ³n das sÃºas Obras en seis volumes, que eu coordinei e editou Galaxia. Foi posible facer ese inmenso traballo e editar os volumes das obras en 2000 porque na FundaciÃ³n Castelao estivemos preparÃ¡ndoo desde catro anos antes.

Agora dÃ¡me a impresiÃ³n de que vai todo un pouco improvisado, un pouco precipitado, e iso dÃ¡ menos tempo para sacar o rendemento que se poderÃa sacar tanto no plano da investigaciÃ³n coma no plano da divulgaciÃ³n da figura. Por exemplo, na CÃ¡tedra Institucional Castelao da Universidade de Santiago de Compostela, que agora dirixo, se tivÃ©semos mÃ¡is tempo para preparar isto, terÃamos elaborado un plan de actividades mÃ¡is completo, empezarÃamos antes, etc. Pero neste paÃs traballamos un pouco asÃ, a impulsos, improvisando. Dentro diso, evidentemente, si que vai dar ocasiÃ³n para varias iniciativas que espero que algunhas delas sexan perdurables, que non quede sÃ³ en fogueterÃa de festa e actos puntuais.

O BNG propÃ³n o recoÃ±ecemento de Castelao como presidente de Galicia, baseÃ¡ndose nunha proposta do Partido Galeguista na Arxentina. Que impresiÃ³n tes diso e pensas que poderÃa ter viabilidade?

Eu creo que non comezou con bo pÃ©, porque de feito o acto que se fixo no Parlamento de Galicia en novembro do ano pasado, foi a conmemoraciÃ³n do 90 aniversario do Consello de Galiza. Para moitas das persoas que estabamos alÃ, aquilo resultou bastante frustrante. O acto anunciÃ¡rase como un recoÃ±ecemento por parte do Parlamento da figura de Castelao como presidente do paÃs e, realmente, despois o acto saÃmos coa impresiÃ³n de que aquilo fora un pouco falido. Primeiro, foi un recoÃ±ecemento mÃ¡is ben xenÃ©rico a Castelao, sen moita concreciÃ³n, desde logo non como presidente de Galicia. Moita da xente que asistimos ao acto saÃmos un chisco decepcionados (dÃgoo por min mesmo e polos comentarios que escoitei Ã¡ saÃda), porque, primeiro, non se produciu o que esperabamos e o que se anunciaba, e segundo, porque realmente faltoulle un maior arroupamento institucional e a debida solemnidade. Comezando porque non acudiu o actual presidente da Xunta (o Ãºnico presidente da Xunta que estaba alÃ era Emilio PÃ©rez TouriÃ±o, non estaban ningÃºn outro presidente vivo), e faltaba unha representaciÃ³n mÃ¡is ampla das autoridades e representaciÃ³ns das instituciÃ³ns pÃºblicas. Estaban a presidenta da Consello da Cultura Galega, o presidente da Real Academia Galega e a alcaldesa de Santiago (pero sÃ³ ela, se non me engano), pero non estaban os presidentes das deputaciÃ³ns nin os reitores das Universidades nin outros moitos alcaldes, por exemplo.

NotÃ¡base unha falta de mÃ¡is representaciÃ³n institucional Ã¡ altura do que se pretendÃa e do que era: unha homenaxe a Castelao como presidente simbÃ³lico de Galicia e unha conmemoraciÃ³n solemne do Consello de Galiza en sede parlamentaria. En definitiva, deume a impresiÃ³n de que se crearon unhas expectativas que logo se viron en boa medida defraudadas, e ademais cun acto que non estaba a altura do que Castelao merece, co que Castelao representa, e do trato que temos que ter, sobre todo no Ã¡mbito institucional, cara Ã¡ sÃºa figura.

Tes unha idea de como poderÃa levarse adiante unha iniciativa asÃ, o recoÃ±ecemento real de Castelao, para que non quede nun acto ritual?

Eu creo que o primeiro paso no plano polÃtico serÃa conseguir un **consenso das forzas polÃticas** galegas, de forma particular as que estÃ¡n representadas no Parlamento. E o segundo paso serÃa que, unha vez que se tome a decisiÃ³n dun recoÃ±ecemento deste tipo, ou mesmo se se toma a decisiÃ³n de facer unha homenaxe a Castelao, hai que estar Ã¡ altura, hai que planificalo con moito coidado, sabendo a categorÃa, o plano da representaciÃ³n, na posta en escena e na eleccciÃ³n mesmo da mÃºsica que hai que poÃ±er para iso. Se nos estamos situando no plano do recoÃ±ecemento do simbÃ³lico, **a envoltura Ã© fundamental**. A envoltura, que pode non ser tan importante para un acto doutro tipo, Ã© decisiva para un acto que ten unha carga simbÃ³lica. CÃ³mpre transmitir unha emociÃ³n, transmitir unha convicciÃ³n, transmitir un respecto pola figura e unha admiraciÃ³n pola figura, iso plÃ¡smase en todo o desenvolvemento do acto.

Que pensas que dirÃa Castelao se vise como estÃ¡ Galicia agora?

Eu creo que **Castelao pensarÃa que tiÃ±amos que ter avanzado a autonomÃa moito mÃ¡is do que a avanzamos**. QuedarÃa sorprendido de que o que a el lle parecÃa unha gran conquista, que Ãa abri moitas portas de futuro e moitas posibilidades de desenvolvemento do paÃs, de benestar da sÃºa ciudadanÃa, de recuperaciÃ³n da sÃºa identidade, do seu idioma, etc., que eran as esperanzas que el depositaba na autonomÃa de Galiciaâ?¦ verÃa que a autonomÃa de Galicia quedou lonxe de cumplir esas finalidades. QuedarÃa sorprendido ao comprobar que non se acabaron de materializar as potencialidades, as melloras, que el pensaba que a autonomÃa abrirÃa para o pobo e a naciÃ³n galega.

Tes algÃºn desexo para este ano para todos os que forman o que Castelao denominou a â??Galicia Idealâ?•?

Castelao, falou dunha **Galicia ideal**, unha Galicia que non se cingue ao territorio administrativo da catro provincias ou da comunidade autÃ³noma, senÃ³n que inclÃºe a Galicia da **diÃ¡spora**. O meu desexo Ã© que realmente tivÃ©semos un **maior coÃ±ecemento mutuo**. Por suposto, a Galicia da diÃ¡spora ten moito mÃ¡is presente a Galicia territorial, a Galicia orixinaria, a Galicia do berce, do que a propia Galicia orixinaria ten a Galicia da diÃ¡spora. O primeiro dos meus desexos serÃan que esa experiencia histÃ³rica de emigraciÃ³n fose mÃ¡is coÃ±ecida e valorada en Galicia. E o segundo, pero non menos importante Ã© que tanto nosoutros, os galegos que habitamos a Terra, coma esoutros galegos, que estÃ¡n espallados polo mundo adiante (incluÃndo os galegodescendentes) e que teÃ±en detrÃ¡s tantas e tantas historias, que fosemos mÃ¡is conscientes de **constituÃr unha comunidade**, que dÃ©semos pasos para reforzar esa comunidade, que esa consciencia de comunidade tivese mÃ¡is unha plasmaciÃ³n no plano cultural, no plano polÃtico, no plano institucional, no plano social, no plano das relaciÃ³ns humanas de todo tipo. AÃnda existe unha fonda fenda entre uns e outros. Ã? como se a Galicia territorial Ã¡s veces quixese esquecerse da emigraciÃ³n, coma se esta fose unha maldiciÃ³n que nos caeu. E iso Ã© un grandÃsimo erro, porque **Galicia somos os que estamos aquÃ, pero tamÃ©n a Galicia da diÃ¡spora. Galicia somos todos.**

APARTADOSTEMATICOXEOGRAFICOS

Foreign action of Galicia

ETIQUETAS

Ano Castelao

INVESTIGACION

Paradiplomacy DiÃ¡spora Observatory

Date Created
September 11, 2025
Meta Fields
Autoria : 108072